

NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

Öt éves terv

1951 november 2-án törvényerőre emelkedett a Német Demokratikus Köztársaság öt éves terve (1951—1955). Az öt éves tervet az 1950-ben benyújtott tervezet alapján dolgozták ki. Az öt éves terv célkitűzései általában magasabbak, mint az eredeti tervezeté, mivel az öt éves terv alapját az 1950. év tervteljesítési eredményei képezik, a tervezetet pedig az 1950. évi tervelőirányzat alapján állították össze. Az öt éves terv legfontosabb célkitűzései a következők:

IPAR

Az ipari termelés 1955-ben 1950-hez viszonyítva 92,3%-kal növekedik, ezek szerint 1936-hoz képest a termelés 1950-ben több mint kétszeresére emelkedik.

A népi tulajdonban lévő üzemek össztermelését öt év alatt 1950-hez viszonyítva 124,8%-kal kell emelni. 1955-ben a népi tulajdonban lévő ipar részesedése az össztermelésben — 1950. évi változatlan árakon számítva — 81,2% lesz.

A fontosabb iparcikkek termelése 1955-ben

	1955. év az 1950. év %-ában
Barnaszén (millió tonna)	225,2
Brikett (millió tonna)	164,0
Nyersvas (millió tonna)	60,8
Nyersacél (millió tonna)	2,0
Hengerelt acél (millió tonna)	2,2
Kénsav (ezer tonna)	288,0
Foszfors mŕágya (ezer t.)	193,0
Szappan (ezer tonna)	140,0
Benzin (ezer tonna)	580,0
Mŕselyem (ezer tonna)	99,3
Kőolaj (ezer tonna)	290,0
Mŕst (ezer tonna)	204,0
Kőszén (ezer tonna)	34,5
Kőszén (ezer tonna)	367,0
Kőszén (ezer tonna)	126,8
Kőszén (ezer tonna)	148,5
Kőszén (ezer tonna)	224,6
Fonal (ezer tonna)	271,0
Szövet (millió m ²)	156,4
Hárisnya és zokni (millió pár)	201,0
Kötőárú (millió db.)	193,8
Bőrtárbeli (millió pár)	135,8
Bőrtárbeli (millió pár)	226,5
Bőrtárbeli (millió pár)	299,9

MEZŐGAZDASÁG

1955-re 5,126.000 ha-ra emelik az ösztvetésterületet. A legfontosabb mezőgazdasági termékek egy ha-ra eső termés-hozama a következőképpen fog alakulni:

A legfontosabb mezőgazdasági növények hektáronkénti átlagos termés-hozama q-ban

Gabona és hüvelyesek	25,0
Olajosnövények	17,0
Cukorrépa	315,0
Burgonya	205,0

Ennek megfelelően emelkedik az együttes termés-hozam.

A legfontosabb mezőgazdasági növények együttes termés-hozama

	1955. év az 1950. év %-ában	1955. év az 1934/38. év %-ában
Gabona és hüvelyesek	125,3	111,1
Olajosnövények és rost-növények	159,7	743,9
Cukorrépa	119,5	127,0
Burgonya	119,0	129,0

A gépállomások számát az öt év alatt 750-re kell emelni. A gépállomások gépállománya ez alatt az idő alatt a következőképpen emelkedik:

	1950	1955
Traktor	10 834	37 500
Traktorek	10 654	38 500
Kultivátor	2 323	12 100
Traktorvontatású vetőgép	820	6 600
Kékekötőgép	4 383	10 500
Csőplőgép	7 072	8 350

Az állatállomány növekedését az öt éves terv a következőképpen irányozza elő:

Megnevezés	1950	1955	1955. év az 1950. év %-ában
	ezer darab		
Ló	722,9	725,3	100,3
Szaryasmarha	3614,7	4400,0	121,7
Sertés	5704,8	7620,0	133,6
Juh	1085,3	1800,0	165,9

A fejőstehenek évi tejhozama 2,130,5 kg-ról 2.650 kg-ra, azaz 24,4%-kal emelkedik.

KÖZLEKEDÉS

A vasúti és hajózási forgalom áruszállításának emelkedését a következőkben irányozzák elő:

	1955. év az 1950. év %-ában
Vasúti szállítás	173
Belvízi hajózás	156

A tóherkocsifordulót az 1950. évi 3,86 napról 1955-ben 3,0 napra kell csökkenteni. A személyforgalom 1955-ben 1950-hez képest 13%-kal emelkedik.

BERUHÁZÁSOK

Az öt év folyamán a beruházásokra 28,6 milliárd márkát fordítanak. A beruházások a népgazdaság különböző ágaiában a következők:

	millió DM
Ipar	15 372
Közlekedés	2 671
Mezőgazdaság	1 764
Kereskedelem	532
Népművelés	1 423
Közegészségügy	657
Sport	300
Lakásépítés	3 456
Községi gazdálkodás	894

FOGLALKOZTATOTTSÁG, MUNKA-TERMELÉKENYSÉG, MUNKABÉR

Az összes foglalkoztatottak száma 1955-ben 7,1 millió lesz; ez az 1950. évi színvonalhoz viszonyítva 13%-os emelkedést jelent. Az iparban a foglalkoztatottak száma 19%-kal, az építőiparban 32%-kal emelkedik. Öt év alatt összesen 797.400 fővel emelkedik a foglalkoztatottak száma. A népgazdaságban a dolgozó nők százalékaránya 39%-ra emelkedik, a népi tulajdonban lévő iparban pedig 27%-ról 39%-ra.

Az ötéves terv végére a munkatermelékenység az iparban 1950-hez viszonyítva 60%-kal, a népi tulajdonban lévő iparban pedig 58%-kal emelkedik.

A munkatermelékenység emelkedése a népi tulajdonban lévő iparban a következő:

	1955. év az 1950. év %-ában
Az összes iparágak átlaga	172
Kohászat	188
Gépgyártás	183
Vegy. ipar	212

A munkások, tisztviselők, mérnökök és technikusok átlagos bére a népgazdaságban 16,5%-kal, az iparban 20%-kal emelkedik 1950-hez viszonyítva.

A foglalkoztatottak számának növekedése és a munkabérek emelkedése által a munkabérelap 1950-hez viszonyítva 31%-kal emelkedik.

ÖNKÖLTSÉGCSÖKKENTÉS

A népi tulajdonban lévő iparban az önköltségcsökkentés 1950-hez viszonyítva 26,8%-os lesz.

Az egyes iparágakban az előirányzott önköltségcsökkentés a következő:

Őszipar	26,0
Kohászat	40,7
Gépgyártás	33,4
Vegyipar	30,3
Bányászat	12,9
Textilipar	24,4
Élelmiszeripar	17,2

ÉLETSZÍNVONAL

Az ötéves terv az élelmiszerek és legfontosabb fogyasztási cikkek árának 28%-os csökkenését irányozza elő.

Az egy főre eső élelmiszer- és iparcikkfogyasztás 1955-ben 1950-hez képest a következő lesz:

	1955. év az 1950. év %-ában
Hús- és hentesáru	191
Tej	217
Tojás	368
Zsir	176
Cukor	166
Szövet	230
Bőr cipő	376
Szappan	410

MŰVELŐDÉS

A népművelés fejlesztésére 1950-ben 48%-kal fognak többet költeni, mint 1950-ben. A művelődés fejlesztését szemléltető fontosabb adatok a következők:

	1950	1955
Főiskolai hallgatók száma	26 890	43 600
Dolgozók iskolája hallgatóinak száma	6 693	12 000
A népi főiskolák hallgatóinak száma	305 000	1 000 000
Óvodai férőhelyek száma	337 837	463 000

NYUGAT-NÉMETORSZÁG

Gazdasági helyzet

Németország békés egyesítése helyett a kapitalista megszálló hatalmak a német monopolkapitalizmussal vállalva arra törekednek, hogy Nyugat-Németországot egy új hódító háború felvonulási területévé változtassák.

A megszálló hatalmak már 1946—1950. évek között jelentős mértékben megkönnyítették a stratégiai fontosságú iparágak talpraállítását. A koreai háború kitörése óta ez a folyamat meggyorsult, mivel fokozott ütemben szüntették meg a haditermelést korlátozó intézkedéseket.

Hivatalos adatok szerint 1950 júliusától 1951 júliusáig az ipari termelés 19%-kal emelkedett. Elsősorban azok az iparágak fejlődtek, amelyek az amerikai monopolizáció érdekkörébe tartoznak, és amelyek a fegyverkezés szempontjából különösen fontosak. Így a kőolajipar termelése 1950 júliusától 1951 júliusáig 21%-kal, az elektrotechnikai ipar termelése 52%-kal, a járműipar termelése 20%-kal emelkedett. A Német Gazdaságkutató Intézet megállapítása szerint 404 német vállalat tartozik az amerikai monopolizáció érdekkörébe; az amerikai tőkebefektetések összege 1,4 milliárd márka. Az amerikai tőkebefektetések százalékos megoszlása az egyes gazdasági ágakban a következő:

	%
Kőolajipar	16,8
Elektrotechnikai ipar	13,9
Járműipar	12,5
Gép- és felszerelgyártás	11,8
Élelmiszeri ipar	7,9
Fémmechanika és optika	7,2
Közvetlenanyagok	6,4
Vegyipar	4,4
Egyéb	19,1

Osszesen: 100,0

Forrás: Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts, 1951. 7—8. sz.; 5. old.

Legerősebb az amerikai tőkebehatolás a kőolajfeldolgozó iparban, az elektrotechnikai iparban, a járműiparban és a gépgyártásban. Ez a négy iparág az összes tőkebefektetések 55%-ában részesül.

A nyugatnémet kőolajiparba Rockefellerék 172 millió márkát fektettek be. A Rockefeller-féle Standard Oil of New

Jersey kezében van az Esso A. G., a Német Vacuum Olaj A. G., a Gelsenberg-Benzin A. G. és számos más nagy kőolajfinomító. Rockefellerék embere, Mac Cloy amerikai főbiztos — Adenauer bonni bábkancellár sógora — irányítja az amerikai finánc-tőke behatolását a nyugatnémet kőolajiparba.

Az elektrotechnikai iparban az amerikai tőkebefektetések 142 millió márkát tesznek ki. A német AEG-t, Osram-ot és Telefunken-t a General Electric uralja. A Lorenz A. G. és a Mix & Genest az International Telephon & Telegraphe érdekeltsége. Úgy a General Electric, mint az International Telephon & Telegraphe a Morgan-család tulajdona, Mac Cloy „főbiztosnak” ehhez a pénzcsoporthoz is megvan a családi kapcsolata; sógora John Sharman Zinsser, a Morgan-bankház igazgatója.

Az autóiiparba befektetett amerikai tőke 128 millió márka. A General Motors — amely a hírhedt Du Pont-családé — az Opel A. G.-ban, Fordék pedig a Ford Werke A. G.-ban érdekeltek.

Nyersvas- és acéltermelés¹

Megnevezés	1938.	1950.	1950.	1951.
		I. félév	II. félév	I. félév
		h a v i á t l a g		
Nyersvas (millió tonna) ..	1,27	0,72	0,86	0,84
Acél (millió tonna)	1,49	0,95	1,07	1,07

A vas- és acéliparban a nyersanyaghiány következtében a termelés ütemének emelkedése lassabb volt, és a termelés a háborúelőtti színvonalát még nem érte el. Az amerikai háborús gyűjtogatók a potsdami szerződés megszégével újjáélesztik a Ruhr bárók, — a Kruppok, Thyssenek, Mannesmannok és Klöcknerrek — hatalmát. Az amerikai monopolizáció a nyugatnémet acélmonopóliumnak évi 13,5 millió tonna acél termelését engedélyezte, ezenkívül a szerszámgépek, króm, alumínium, stb. termelését is feloldották a megszorítások alól. A koreai

¹ A Monthly Bulletin of Statistics, 1951 szeptember adatai alapján számítva.

háború kitörése óta a nehézipar alapanyagának, a vasnak és acélnak termelése emelkedik, azonban a nyersanyagellátási nehézségek gátolják a termelés teljes kibontakozását.

A polgári fogyasztás céljait szolgáló iparágakban — a hadiiparral ellentétben — a termelés jóval a háborúelőtti színvonal alatt mozog. Így pl. a hadiipar számára fontos fémmegmunkáló gépek termelése az 1936. évi átlagos 9000 t-val szemben 1951 májusában 10 000 t volt. Ezzel szemben a mezőgazdasági gépek termelése az említett időszakban 19 000 tonnáról 16.300 tonnára csökkent. Míg a vegyiparban a hadiipar számára fontos klórkészítmények termelése 1951-ben 1936-hoz viszonyítva 160%-kal, a marónátróné 200%-kal emelkedett, addig a szappangyártás 42.600 tonnáról 18.900 tonnára csökkent.

Bár a textil- és cipőipar nagyarányú angol és amerikai katonai megrendeléseket kapott, a bőripar termelése 1951 első hónapjaiban mégis 24%-kal, a cipőipar termelése pedig 9%-kal maradt a háborúelőtti színvonal mögött. A nyersanyaghiány és a csökkenő polgári fogyasztás következtében 1951 májusstól kezdve a termelés ezekben az iparágakban is visszaesett. A cipőgyártás hónap alatt 19%-kal, a textiltermelés pedig 2%-kal csökkent; azonban még a csökkenő termelés mellett is jelentős árumennyiségek halmozódtak fel, mivel a lakosság vásárlóerejének csökkenése következtében az üzleti élet pang. Pl. a bőrdöngők, kézitáskák utáni kereslet annyira csökkent, hogy sok kis üzemet be kellett zárni.

A KÜLKERESKEDELEM

Nyugat-Németország külkereskedelmének alakulása a koreai háború kitörése óta jelentős strukturális változáson ment keresztül. 1951 első 5 hónapjában 1950 első 5 hónapjához viszonyítva a behozatal 49%-kal, a kivitel 100%-kal emelkedett. Nyugat-Németország fegyverkezik, ezért szüksége van stratégiai nyersanyagokra.

Fizikai volumen tekintetében csak a nyersanyagbehozatal emelkedett, az élelmiszerbehozatal 1951 májusában 10%-

kal volt kevesebb, mint 1950. év állagában. A stratégiai nyersanyagbehozatal tehát az élelmiszerbehozatal rovására történik. 1951 első négy hónapjának átlaga 1950 átlagához viszonyítva azt mutatja, hogy a vajbehozatal a felére, a húsbehozatal 109.000 q-ról 90.000 q-ra csökkent.

BEHOZATAL²

Megnevezés	1950.	1951 első 5 hónap	Növekedés %-ban
	Havi átlag millió DM		
Összesen:	948	1.170	23
Ebből:			
Nyersanyagok és félkészgyártmányok	411	584	42
Élelmiszerek	365	393	8

A nyugatnémet ipari potenciál az amerikai imperialisták stratégiai tartalékát képezi, ez azt jelenti, hogy Nyugat-Németországnak az amerikai imperialisták kívánsága szerint hadifontosságú gyártmányokkal és félkészgyártmányokkal kell ellátnia az USA-t és a csatlósállamokat.

KIVITEL³

Megnevezés	1950	1951 első 5 hónap	Növekedés %-ban
	Havi átlag millió DM		
Összesen:	697	1.055	51
Ebből:			
Nyersanyagok	97	106	9
Félkészárúk	132	159	20
Készgyártmányok	462	752	66

Fizikai volumen tekintetében az 1950. év átlagához viszonyítva 1951 első 5 hónapjának átlagában a nyersanyagkivitel 4%-kal, a félkészgyártmányoké 1%-kal és a készárúké 49%-kal növekedett. Különösen a gép-, vasgyártmányok, járművek és vegyicikkek kivitele emelkedett.

² Wirtschaft und Statistik, 1951 június. 6. sz., adatai alapján számítva.

³ Wirtschaft und Statistik, 1951. június 6. sz., adatai alapján számítva.

1950. év átlagához viszonyítva 1951 első 5 hónapjának átlagában az USA-ba irányuló kivitel 107%-kal, a behozatal pedig csak 36%-kal emelkedett.

Az USA nyomása következtében a béketábor országaival lebonyolított kereskedelmi forgalom egyre csökken. 1951 első negyedévében ezeknek az országoknak a részesedése az összehozatalban 2,6%, az összkivitelben pedig 2,8% volt.

A béketábor országainak részesedése a nyugatnémet külkereskedelemben

Év	Az összehozatal %-ában	Az összkivitel %-ában
1932.*	18,8	21,6
1949.	4,5	3,8
1950.	3,1	4,3
1951. I. negyedév	2,6	2,8

* Egész Németország.

Forrás: Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts. 1951. 10. sz., 4. old.

KÖLTSÉGVETÉS, ÉLETSZÍNVONAL

Az óriás arányú fegyverkezés terheit a dolgozók viselik. 1949/50—1950/51-ig a hivatalos költségvetési kiadások 52%-kal emelkedtek. A költségvetési kiadások részét képező megszállási költségek 1950/51-hez viszonyítva kb. 70%-kal növekedtek. A megszállási költségek az adóbevételek 60%-át emésztik fel. Míg 1946/47-ben a tőkések és dolgozók megadóztatása közötti arány 1:1-hez volt, addig 1951-ben ez az arány 1:5.

Az adóbevételek %-os megoszlása

Időszak	Munkások	Tőkések
1946/47.	51,3	48,7
1947/48.	53,3	46,7
1948/49.	58,3	41,7
1949/50.	68,1	31,9
1950/51. I. negyedév	67,2	32,8
II. "	71,5	28,5
III. "	72,5	27,5
Január—február	82,6	17,4

Forrás: Weissbuch über die amerikanisch-englische Interventionspolitik in Westdeutschland und das Wiedererstehen des deutschen Imperialismus. Lipcse. 1951., 93. old.

1950-ben a monopolizációk a béreket azzal az indokolással rögzítették, hogy az inflációs hullám elkerülése érdekében a bérszínvonalat nem szabad emelni. Az inflációs folyamat természetesen nem állt meg, az árak állandóan emelkednek. 1950 júniustól 1951 májusig a kenyér ára 32%-kal, a búzaliszté 57%-kal, a disznóhúsé 23%-kal, a cipőké 27%-kal, a ruhaneműké 19%-kal emelkedett. A dolgozók reálbérének alakulására vonatkozó pontos adatok nem állnak rendelkezésre, mivel a hivatalos statisztikák a létfenntartási költségindexet meghamisítják.

A munkások életszínvonalának csökkenését bizonyítja, hogy a munkások fogyasztása az 1937. évi alacsony színvonalnál is jóval alacsonyabb.

Egy főre eső fogyasztás 1950-ben

	1937 = 100
Zsiradék	77
Vaj	62
Cukor	96
Hús	53
Hal	96

Forrás: Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts. 1951. 11. sz., 11. old.

Ezek átlagszámok, amelyek nem tesznek különbséget a jómódúak és a szegények fogyasztása között. A jobboldali Szakszervezetek Gazdaságkutató Intézete megállapítása szerint a munkások zsírfogyasztása 1950-ben 1937-hez viszonyítva 37%-kal, a cukorfogyasztás 30%-kal és a húsfogyasztás 57%-kal csökkent.

A jobboldali Szakszervezetek Gazdaságkutató Intézete szerint a munkások $\frac{2}{3}$ része kevesebbet keres, mint a 250 német márkát kitevő létminimum, 27%-ának jövedelme pedig a 100 német márkát sem éri el.

Csökkenő életszínvonal mellett a tőkések egyre nagyobb munkateljesítményeket követelnek a munkásoktól. 1950 áprilisától 1951 áprilisáig a munka intenzitása az iparban 17%-kal növekedett. A legerősebben azokban az iparágakban emelkedett a munka intenzitása, amelyek amerikai kézben vannak; így az elektromos iparban 28%-kal, a kőolajfinomító iparban 22%-kal és a szénmelléktermékeket előállító iparban 34%-kal. Ezzel szemben a fogyasztási javakat elő-

állító iparban a munkaintenzitás 20—30 százalékkal maradt a háborúelőtti színvonal alatt.

A nyugatnémet hivatalos adatok szerint a munkanélküliek száma 1950. év elején több, mint 2 millió volt, nem veszik azonban figyelembe a részleges munkanélkülieket, valamint azokat a fiatalokat, akik iskolai tanulmányaik be-

fejezése után nem tudnak elhelyezkedni, továbbá azt, hogy Nyugat-Berlinben a munkanélküliek száma 300 000.

A német dolgozók tudatára ébredtek annak, hogy az USA agresszív politikája, Németország újrafelfegyverzése a német nép számára a pusztulást jelenti. A sztrájkmozgalom, a dolgozók harcossá ellenállása egyre erősödik.

EGYIPTOM

Gazdasági helyzet

Egyiptom 1922 óta „független“ állam, ez a függetlenség azonban csak papíron van meg, mivel az ország gazdasági életét, a közlekedést, a külpolitikát az angol imperialisták ellenőrzik és irányítják. Ténylegesen tehát Egyiptom 1882 óta — csaknem 70 éve — angol gyarmat.

MEZŐGAZDASÁG

Egyiptom kereső népességének 75%-a foglalkozik mezőgazdasággal. A Nílus völgye és deltája egyike a föld legtermékenyebb területeinek, ahol egy évben többször aratnak. A legfontosabb mezőgazdasági termék a gyapot. Egyiptom egyike a világ legjobb minőségű és legtöbb gyapotot termelő államainak.

A földbirtokok megoszlása birtoknagyságcsoportok szerint

Megnevezés	A földtulajdonosok %-os megoszlása	A földbirtokok %-os megoszlása
Szegényparaszt (2 feddánál*) kevesebb	83,78	21,28
Középparaszt (2—5 feddán)	10,13	12,20
Gazdagparaszt (5—30 feddán)	5,28	24,08
Középbirtokos (30—100 feddán)	0,61	13,87
Nagybirtokos (100 feddánál több)	0,20	28,57
Összesen:	100,00	100,00

* 1 feddán = kb. 4250 m² = 1,02 kat. hold.

Forrás: Problemes Économiques. 1951. 189. szám.

A mezőgazdaság jellege — akárcsak a többi gyarmati és félgyarmati országban — félféudális. A föld csekélyszámú

nagybirtokos kezén van, a parasztok milliói vagy teljesen földnélküliek, vagy apró földparcellák tulajdonosai. A földbirtok koncentrációja az angol megszállás óta rohamosan haladt előre, 1896-tól 1944-ig a szegényparasztok földtulajdona a felére csökkent.

A föld termékenységéből csak a nagybirtokosok és az angol fináncotke profitál. A megművelhető földterület 20%-át az export céljait szolgáló gyapot termesztésére használják, ugyanakkor a nincstelen parasztok, a „fellaok“ éheznek. A gabonaneműek termelése nem éri el a háborúelőtti színvonalat.

A fontosabb mezőgazdasági növények termelése 1950-ben¹

Gyapot	1934 = 100
Árpa	76,2*
Buza	40,9
Kukorica	86,4
	79,6

* 1937/38 = 100

IPAR ÉS KÜLKERESKEDELEM

Az ország gazdag ipari nyersanyagokban. Nagymennyiségű vasérc, mangánérc, tungsten és kőolaj található, a Nilus vizét pedig igen jól lehetne használni villamosenergia fejlesztésére. Azonban az angol gyarmati elnyomás következtében a nehézipar úgyszólván teljesen hiányzik. Az utóbbi 20 év alatt csak az export számára dolgozó könnyűipar indult fejlődésnek. Legfejlettebb az élelmiszeripar, utána a textilgyártás és a dohánygyártás következik.

¹ Review of economic conditions in the Middle-East. 1951. 49. old. adatai alapján számtva.

Az ipari termelés értékének százalékos megoszlása²

Élelmiszeripar	31,3
Textilipar	27,6
Dohánygyártás	14,3
Egyéb	26,8
Összesen: 100,0	

* Utolsó ipari összeírás 1945-ben.

Annak ellenére, hogy az iparosodás teljesen újkeletű, az ipari tőke koncentrációja igen erős. Az egyiptomi iparvállalatok alig 1%-ának kezében összpontosul az ipari tőke 87%-a. Ezek között 15 olyan vállalat van, amelynek tőkéje meghaladja az 500.000 egyiptomi fontot. Ezek az iparvállalatok az összes ipari tőke 65%-a felett rendelkeznek. Az összes munkások 44%-át az üzemek 4%-a foglalkoztatja, 45 legnagyobb vállalatnál dolgozik az összes munkások 22%-a.

Az ipari- és banktőke szorosan összefonódott. Az egyiptomi ipar két nagybank kezében van. Az egyik az Egyiptomi Nemzeti Bank, amely angol érdekeltség, a másik az egyiptomi nagybirtokosok bankja, a Mísr Bank.

Az angol tőke számos iparágon kívül még a biztosítást (National Insurance of Egypt), a mezőgazdasági hitelt (Egyptian Delta Land and Investment Co.), a közlekedést (Alexandria and Ramleh Railway Co.), és a Szezei Csatorna Társaságot is uralja.

A Szezei Csatorna az angol imperialisták részére hatalmas jövedelmi forrásnak bizonyult. A Társaság nyereségei az 1945. évi 1 milliárd frankról 1950-ben 9,9 milliárd frankra emelkedtek, ha ezt dollárra számítjuk át, akkor azt látjuk, hogy a nyereségek kb. megháromszorozódtak. Az évi nyereség az alaptőkének mintegy 20%-át teszi ki.

A Szezei Csatorna Társaság nyereségei

	Milliárd frank
1945	1,0
1946	4,4
1947	3,6
1948	7,9
1949	8,4
1950	9,9

Forrás: Notes et Études économiques. 1951. október 15. 34. sz.

² Review of economic conditions in the Middle-East. 1951. 49. old. adatai alapján számítva.

A részvények kb. 50%-a az angol imperialisták tulajdonában van. Az angolok a részvények nagy részét 1881-ben kaparintották meg az anyagi nehézségekkel küzdő egyiptomi Kedivétől. Azóta az egyiptomi kormány többször megkísérelte, hogy az elvesztett jogokból valamint visszaszerezzen, azonban csak azt tudta elérni, hogy a bruttó nyereségből 7%-ot kap, ami a Társaság óriási nyereségeihez viszonyítva elenyészően csekély összeg.

Az amerikai tőke behatolása az utóbbi években egyre fokozódik. Az amerikai monopolisták főleg a vegyipar és a kőolajipar felé orientálódnak.

Egyiptom behozatalában és kivitelében első helyen Anglia áll. A legfőbb kiviteli cikk a gyapot, amely az összkivitel 80%-át képezi. A behozatal, a gyarmati minvotlank megfelelően, iparcikkekből áll. A háború befejezése óta az USA-nak Egyiptom külkereskedelmében való részesedése egyre növekszik.

ÉLETSZÍNVONAL

A szörnyű nyomorban élő fellahokhoz hasonló életkörülmények között tengődik az ipari munkásság is. Még hivatalos adatok szerint is egy háromgyermekes munkáscsalád átlagos havi keresete 40%-kal kevesebb, mint a létminimum.

A munkaidő nincs törvényesen szabályozva, a heti munkaidő általában 80 óra, a napi munkaidő kb. 13 óra. A 12 éven aluli gyermekek sokszor naponta 12 órát is dolgoznak.

A lakásviszonyokat jellemzi, hogy a kairói és alexandriai munkásnegyedekben egy km² területen 60.000 ember él. Egy szobában 14–24 munkás szűföldik össze, úgyhogy csak egymást váltva jutnak fekvőhelyhez.

A FAO adatai szerint — amelyek megkülönböztetés nélküli átlagszámok — az egy főre eső húsfogyasztás 17%-kal, a tejfogyasztás 79%-kal, a cukorfogyasztás 84%-kal kevesebb, mint Anghiában.

Egyiptom egyike azoknak az államoknak, ahol a halandóság és csecsemőhalandóság a legmagasabb. A kolera, tifusz ezerszámra szedi áldozatát. Az átlagos élettartam 30 év. (Indiában 24 év, Anghiában 56 év és Magyarországon a férfiaknál 58,8 év; a nőknél 63,3 év.)

Egyiptomban éppúgy, mint a többi gyarmati országban, erősödik a széles néptömegek ellenállása az angol gyarmatosítókkal szemben. Az egyiptomi parlament a néptömegek nyomására okmatosítókkal szemben. Az egyiptomi feltételekkel kötött 1936. évi angol-egyiptomi szerződést és az 1899-ben

megkötött egyezményt, amely szerint Egyiptomot és Szudánt angol katonai csapatok tartják megszállva. Az egyiptomi nép harcol nemzeti függetlenségéért és a jobb életfeltételekért, ugyanakkor meggátolja azt, hogy Egyiptomot az imperialisták stratégiai támaszpontukká építsék ki.

SVÁJC

Gazdasági helyzet

A „semleges“ Svájc az amerikai monopolisták nyomására mindjobban eltávolodik hagyományos semlegességi politikájától. A svájci gazdasági élet egyik vezetője ez év elején kijelentette, hogy Svájc „tulajdonképpen már 1948 óta — tehát a marshallizálás megindulása óta — a hadigazdálkodás útján jár“. Az USA agresszív háborús politikájában való részvételt bizonyítja, hogy az 1951. évi költségvetési kiadások 45%-át a hadikiadások képezik. Ugyanezt tanúsítja a „Figaro“ című francia napilap közlése is; amely szerint Svájc 100 millió svájci frankért tankokat akar vásárolni Franciaországban. Ezenkívül a svájci parlament 400 millió svájci frankot utalt ki 500 közepes és nehéz amerikai tank vásárlására.

A fegyverkezési láznak megfelelően a hadicélokra gyártó iparágak, így a fém- és gépipar és vegyipar termelése erősen emelkedik, viszont a textilipar egyes ágaiban, különösen a gyapjú, selyem és csipkeiparban csökkenés mutatkozik.

Egyes iparcikkek kivitelének volumene 1950-ben (havi átlag)

	1938 = 100
Pamutfonal	89
Selyem	57
Cipő	60
Kondenzált tej	33
Sajt	69
Gépek és felszerelések	254
Precíziós készülékek	227
Rézgépjárművek	230
Vegyipari cikkek	817
Gyógyszerek	243

A svájci ipar főleg exportra dolgozik, az ország kivitele úgyszólván 100%-ig iparcikkekből áll. A kivitel adatai azt mutatják, hogy a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva elsősorban azoknak a gyártmányoknak a kivitele emelkedett, amelyek a fegyverkezést szolgálják. A polgári fogyasztás céljait szolgáló iparcikkek kivitele pedig még nem érte el a háborúelőtti színvonalat.

Svájc ipari kivittel próbálja ellensúlyozni a jelentős élelmiszerbehozatalt és az ipari nyers- és félgyártmánybehozatalt. Míg azonban az élelmiszerbehozatal 1951 első 9 hónapjában 1950 azonos időszakához viszonyítva csak 4%-kal emelkedett, addig az ipari nyersanyagbehozatal 60%-kal, a félgyártmány és készárubehozatal pedig 56%-kal növekedett. A svájci monopoltörkének nem érdeke, hogy a lakosság élelmiszeri színvonalát emelje, pedig az utóbbi években a mezőgazdasági termelés is csökkent. 1950-ben a mezőgazdaság össztermelése 4%-kal volt kisebb, mint 1949-ben. A tejtermelés 1950-ben 8%-kal, a vajtermelés 44%-kal volt kevesebb, mint 1938-ban.

Svájc külkereskedelmének alakulása elsősorban az USA érdekeit szolgálja. Mind a behozatalban, mind a kivitelben az USA áll első helyen.

1951 első 9 hónapjában a behozatal az USA-ból 62%-kal, a kivitel azonban csak 19%-kal emelkedett. Svájcnak az USA-val szemben hatalmas külkereskedelmi passzívuma van. 1951 első 9 hónapjában a külkereskedelmi mérleg passzívuma 322 milliárd frank volt, az

1950 első 9 hónapi 92 milliárd frankkal szemben. Az USA nyomást gyakorol Svájcra, hogy szüntesse meg külkereskedelmi kapcsolatát a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal.

A legfontosabb országok százalékos részesedése Svájc kivitelében és behozatalában

Ország	Behozatal		Kivitel	
	1938	1951	1938	1951
	II. negyed- év		II. negyed- év	
USA	7,7	17,1	5,2	12,0
Németország	23,5	14,6	15,7	6,1
Franciaország	14,2	10,5	11,0	4,4

Forrás: Die Volkswirtschaft, Bern, 1951 augusztus, 21. sz. melléklet.

A hadigazdálkodás szükségszerű következménye a lakosság életszínvonalának csökkenése. A vásárlóképeség csökkenését bizonyítja, hogy a kiskereskedelmi forgalom 1951 folyamán csökkent. 1951 augusztusában a kiskereskedelmi forgalom 24%-kal maradt a januári színvonal alatt.

A bérek emelkedése nem tart lépést az árak emelkedésével, ennek következtében a reálbér 1950-hez viszonyítva csökkent.¹

¹ Monatsbericht, Zürich, 1951. november. adatai alapján számítva.

I d ő s z a	Lét- fenn- tartási köt- ségek	No- minál- bér	Reál- bér
	1950 II. negyedév = 100		
1950 III. negyedév	101,3	100,0	98,7
1950 IV. "	101,3	100,5	99,3
1951 I. "	102,5	100,5	98,0
1951 II. "	105,1	101,6	96,7
1951 III. "	106,8	102,7	96,6

A svájci nagytőkések viszont a fegyverkezési konjunktúra hatása alatt hatalmas nyereségekre tesznek szert.

Nyereségek²

Megnevezés	1949	1950	Növe- kedés %-ban
	millió svájci frank		
Chippis (alumínium)	16,3	19,0	16,5
Sulzer-testvérek	24,0	27,2	13,3
Ciba	67,9	72,4	6,6
Hoffman La Roche	22,8	25,1	10,1
Sandoz	34,9	40,3	15,5

A svájci nagytőkések számára tehát busás hasznot jelent az USA háborús politikájában való részvétel, a svájci dolgozók számára viszont nélkülözést, életszínvonalcsökkenést és munkanélküliséget.

² Problemes Economiques, 1951. november, 201. sz. 21. old. adatai alapján számítva.